Slutredovisning av ”Tillgänglighet till kulturarvet – funktionshindersaspekten”

Grunduppgifter

Projektnamn:	Tillgänglighet till kulturarvet – funktionshindersaspekten
Ansvarig institution:	Riksantikvarieämbetet, dåvarande Förvaltningsavdelningen (numera Kulturvårdsavdelningen
Projektledare:	Laila Kitzler Åhfeldt, docent, 691112-6628
Adress:	Riksantikvarieämbetet, Box 1114, 621 22 Visby
E-post:	stefan.nilsson@raa.se
Projektmedarbetare:	Stefan Nilsson, projektkoordinator, utredare, 19761107-0272

Sammanfattande resultat

Den 22 oktober 2015 arrangerade Riksantikvarieämbetet konferensen *Tillgängligt kulturarv?* tillsammans med Certec, Avdelningen för rehabiliteringsteknik vid Lunds Tekniska Högskola och DHR, förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder.

Syftet med konferensen var att åskådliggöra funktionshindersaspekten i kulturmiljöarbetet, belysa forsknings- och utvecklingsbehov samt knyta kulturmiljöns aktörer närmare forskningen och funktionshindersorganisationerna.

I fokus för dagen var tillgänglighet i äldre offentliga byggnader och hur de senaste årens teknikutveckling har skapat nya möjligheter att göra kulturarvet mer tillgängligt. Ett tiotal föreläsare från olika organisationer gav tillsammans en bred bild av både möjligheter och utmaningar. Drygt 60 personer deltog från såväl myndigheter, universitet, museer, företag och funktionshindersorganisationer.

Konferensen genomfördes hos Certec, i anslutning till det välbesökta *Certec informerar*, om hur teknologi och design tillsammans kan skapa bättre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning. Arrangemanget finansierades med hjälp av Riksantikvarieämbetets FoU-medel.

Dagen genomsyrades av en positiv och lösningsfokuserad anda. Tillgänglighet lyftes genomgående fram som en självklar förutsättning för delaktighet och inkludering. Funktionshindersfrågorna fördes också fram som en del i utvecklingen mot ett öppnare, universellt utformat samhälle, snarare än anpassningar av ett samhälle grundat på exkluderande normer.

Samtliga presentationer vid konferensen filmades. Större delen av dagen teckentolkades. Länkar till filmerna, programmet och powerpointpresentationerna finns här.

Bakgrund och syfte

Det är en mänsklig rättighet att på lika villkor kunna ta del av kulturen och kulturarvet. En grund är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Riksantikvarieämbetet är en av de strategiska myndigheter som har ett särskilt ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken. Myndighetens arbete syftar bland annat till ökad fysisk tillgänglighet till kulturarvet, ökad tillgänglighet till information om kulturarvet samt ökad forskning inom funktionshindersperspektivet på kulturmiljöområdet.

Syftet med konferensen var att åskådliggöra funktionshindersaspekten i kulturmiljöarbetet, belysa forsknings- och utvecklingsbehov samt knyta kulturmiljöns aktörer närmare forskningen och funktionshindersorganisationerna.

Resultat och effekter

Den 22 oktober 2015 arrangerade Riksantikvarieämbetet konferensen *Tillgängligt kulturarv?* tillsammans med Certec, Avdelningen för rehabiliteringsteknik vid Lunds Tekniska Högskola och DHR, förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder. Drygt 60 personer deltog från såväl myndigheter, universitet, museer, företag och funktionshindersorganisationer. Konferensen genomfördes hos Certec, i anslutning till det välbesökta *Certec informerar*.

Dagen genomsyrades av en positiv och lösningsfokuserad anda. Tillgänglighet lyftes genomgående fram som en självklar förutsättning för delaktighet och inkludering. Funktionshindersfrågorna fördes också fram som en del i utvecklingen mot ett öppnare, universellt utformat samhälle, snarare än anpassningar av ett samhälle grundat på exkluderande normer.

Samtliga presentationer vid konferensen filmades. Större delen av dagen teckentolkades. Länkar till filmerna, programmet och powerpointpresentationerna finns här.

Efter konferensen gick en utvärderingsenkät ut till deltagarna. Svarsfrekvensen var 68 %. På en femgradig skala blev resultatet:

5 – Mycket bra	33 %
4	42 %
3	19 %
2	0 %
1 – Dålig	6 %

Enkäten ställde också frågan hur stor nytta konferensen har för deltagarens fortsatta arbete. På en femgradig skala blev resultatet:

5 – Mycket bra	26 %
4	41 %
3	18 %
2	9 %
1 – Dålig	6 %

Erfarenheterna av konferensen utgör ett underlag för Riksantikvarieämbetets fortsatta arbete med genomförande av funktionshinderspolitiken, i första hand kring bebyggd miljö, information om tillgänglighet vid historiska besöksmål samt digital information.

Relevans för kulturmiljön, kulturarvet och kulturmiljöarbetet

Det är en mänsklig rättighet att på lika villkor ta del av kulturen och kulturarvet. För att funktionshinderspolitiken ska få ett genomslag förutsätts en god dialog och samverkan med funktionshindersorganisationernas företrädare och ett närmare samarbete med funktionshindersforskningen. Detta för att säkerställa att planerade insatser verkligen får effekt och når de avsedda målen.

Det finns en mycket stor potential inom den digitala teknikutvecklingen. Genom utveckling av infrastruktur för digital information, samarbete kring gemensamma e-tjänster och användningen av öppna data skapas nya möjligheter för innovation och utveckling. Öppna data, det vill säga digital information som är fritt tillgänglig utan inskränkningar (t.ex. i form av upphovsrätt och patent) är ett sätt att öppna upp för innovation och utveckling och ger möjlighet för fler aktörer att bidra med kunskap, erfarenheter och information samt vidareutveckla målgruppsanpassade verktyg. Genom att följa standarder och riktlinjer vid webbutveckling skapas förutsättningar för att utveckla tillgängliga e-tjänster.

I samhället finns en seglivad myt om att äldre byggnader och miljöer inte får förändras. Många aktörer upplever också tillgänglighetsarbetet som komplicerat. Det finns också en osäkerhet om hur åtgärder kan göras i äldre byggnader. En brist på framsteg i dessa frågor är på sikt ett hot mot kulturarvet. Den äldre bebyggelsen måste användas och utvecklas i takt med samhället. Bara då finns förutsättningar för ett hållbart bevarande. Risken är annars att kulturarvet betraktas som en krånglig och kostsam börda och inte som den resurs för turism, upplevelser och kunskap som det faktiskt är.

Resultatspridning

Resultatet har spridits genom en sammanfattande artikel på Riksantikvarieämbetets hemsida, där också de powerpoint-presentationer som användes finns tillgängliga. Samtliga presentationer vid konferensen filmades. Länkar till filmerna, programmet och powerpointpresentationerna finns här.

Den sammanfattande artikeln, med ovanstående länkar, spreds också via Riksantikvarieämbetets nyhetsbrev samt till samtliga deltagare och föreläsare. En digital konferenspublikation finns också tillgänglig via Samla på Riksantikvarieämbetets hemsida inom kort.

Bilagor

Bilaga 1: Inbjudan

Bilaga 2: Program

Bilaga 3: Deltagarlista